

La dansa dels estornells crea núvols en moviment al cel de l'Empordà

La placeta de l'Hospital de Figueres, davant del Parc Bosc, i l'estany de Palau, als Aiguamolls, són punts d'observació de l'exhibició d'aquestes aus

Cau la tarda i grans estols d'estornells dibuixen al cel siluetes en moviment perfectament sincronitzades. L'espectacle s'ha convertit en un atractiu per a desenes d'apassionats a l'ornitologia, molts d'ells fotògrafs especialitzats, que aquesta tardor-hivern s'han apropiat de dos llocs concrets de l'Alt Empordà com a punts d'observació privilegiats. Un és a l'estany de Palau, des d'on s'aprecia el vol de milers d'ocells sobre uns canyissars del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, i l'altre és la placeta elevada de davant de l'Hospital de Figueres, un mirador excepcional sobre els arbres del Parc Bosc.

Tant en un espai com en l'altre, els estornells han habilitat els seus dormidors i, quan arriba el capvespre, inicien la seva dansa aèria, creant unes perfectes acrobàcies que esdevenen il·lusions òptiques per a l'ull humà. Qui més qui menys, s'ha aturat algun cop a contemplar les formes dels núvols, veritat? Doncs, en el cas dels estornells, alçar la vista per admirar les coreografies que formen al cel és també un exercici fascinant per a moltes persones. Eduard Marquès, Deli Saavedra i Josep Maria Dacosta són només tres dels moltíssims biòlegs que manifesten obertament que el vol dels estornells és un dels espectacles de natura més bonics que tenim a la comarca.

S'expandeixen, es contrauen, s'eleven, descendeixen, van de pressa, minoren la velocitat... i no xoquen, es mantenen ordenadament dins d'una manifestació harmònica. No només biòlegs, sinó també científics i, fins i tot, matemàtics, han estudiat el comportament d'aquestes aus per tal de determinar com aconsegueixen crear figures gairebé fractals. «Fa gairebé un segle, als anys 30, hi havia uns científics que deien que aquests ocells tenien superpoders i que connectaven els seus cervells. Existeixen teories molt divertides per explicar com es mouen d'una manera tan increïble, però el seu vol, en realitat, no té res a veure amb els poders psíquics, és molt més simple que això, fan aquestes formes per defensar-se», explica el biòleg Deli Saavedra.

De fet, va ser als anys 80, quan, gràcies a l'ús dels ordinadors, les investigacions científiques entorn del vol dels estols d'estornells van començar a donar resultats més fefaents. El 1987, l'informàtic Craig Reynolds va desenvolupar un simulador virtual d'estols d'aus basat en tres senzilles regles: la separació entre ocells, l'alineació i el ritme, i la cohesió.

Aquest comportament només el tenen des de finals d'octubre fins a finals de febrer. A l'Alt Empordà, hi ha una població estable d'uns quants milers d'estornells tot l'any, els quals, durant la primavera, crien en teulades de

cases de poble. Els seus hàbits, a la primavera i a l'estiu, però, són molt diferents, ja no volen en grans grups, sinó en parelles, i no s'alimenten de fruits, sinó d'insectes.

Ben entrada la tardor, molts altres milers d'estornells arriben aquí procedents del nord i del centre d'Europa i s'ajunta la població estable amb la població migrant. És aleshores quan es mouen en estols com a maniobra d'autoprotecció, per evitar ser atacats pels seus principals enemics, que són els ocells rapinyaires com falcons, aligots o esparvers. «Ells pensen: si som moltíssims, com ara 3.000 o 30.000, i anem tots junts, la possibilitat que se'ns mengin és molt petita. En canvi, si anem sols pels camps, una au rapinyaire ens trobarà i se'ns menjarà. Aquest és el seu comportament de defensa», comenta Deli Saavedra.

Ara bé, la bellesa de les seves coreografies contrasta amb la brutícia dels seus excrements quan, dia rere dia, sobrevolen una mateixa zona d'una ciutat, com pot passar a Figueres, un inconvenient que pot arribar a ser un problema sanitari. Dins del nucli urbà figuerenc, a més del Parc Bosc, hi ha diferents punts sensibles, com per exemple l'avinguda de Perpinyà, a tocar el Parc de les Aigües, o els arbres del voltant de la biblioteca vella, al carrer Ample. L'Ajuntament ha iniciat una prova pilot que consisteix a desplaçar-los fins a un espai d'atracció en una de les pinedes de la pujada del Castell, concretament la que confronta amb l'Estadi Albert Gurt, on s'ha instal·lat una il·luminació especial. La regidora d'Espai Públic i Medi Ambient, Sònia Trilla, ha volgut remarcar que «aquest bosc dels estornells és una prova experimental, amb un cost relativament baix, però que esperem que acabi funcionant per evitar que els grans estols deixin d'entrar a la ciutat».

Al biòleg Deli Saavedra, és fàcil trobar-lo amb els binocles a la cara observant el cel empordanès.

Quants estornells hi pot haver en un estol?

Hi pot haver uns pocs centenars o milers. Als Aiguamolls, el màxim que vam arribar a comptar fa uns anys van ser uns 300.000. Però, a Roma, per exemple, una de les ciutats que té més problemes amb la brutícia que generen els estornells, es va calcular que n'hi havia sis milions. Aquests estols d'aquí poden ser de molts milers. Mil, dos mil, cinc mil ocells que van a l'uníson, fent aquestes formes.

Tot i l'espectacularitat dels seus vols, són ocells que no agraden gaire als pagesos.

Són uns ocells que no agraden perquè s'ajunten en grups molt grans i busquen recursos a l'hivern que a nosaltres també ens interessen. Busquen fruits, baies cereals... A ningú molesta que, a un olivar, vagin deu estornells, però, quan són milers, comencen els problemes.

Tampoc són gaire agradables a les ciutats.

En l'àmbit urbà, en espais arbrats, creen molèsties per la brutícia que deixen, però són espais on se senten segurs i protegits. De tota manera, les formes al cel que fan abans d'anar a dormir són impressionants. És un dels espectacles més macos de natura que tenim a la comarca. I cal dir també que són molestos a la tardor i a l'hivern, però en altres èpoques de l'any es converteixen en insectívors, van de dos en dos en lloc d'anar en grans grups, i, de sobte, aquella mateixa espècie que tant ens molestava és beneficiosa per a l'agricultura, perquè menja insectes.

S'han fet intents per eliminar-los. Hi ha una solució?

No hi ha cap necessitat d'eliminar-los, a més que seria impossible. En un espai natural, no molesten, i en un espai urbà, si causen molèsties, només cal utilitzar mètodes, com uns sons o uns llums especials, per desplaçar-los a un altre lloc.

Font del document:

https://www.emporda.info/comarca/2021/01/19/dansa-dels-estornells-crea-nuvols/485283.html?utm_source=rss